

نگاهی به دستور العمل حساب جاری (2)

پدیدآورده (ها) : پیروز فر، اکبر
اقتصاد :: بانک و اقتصاد :: دی 1391 - شماره 121
از 33 تا 39
آدرس ثابت : <http://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/985164>

دانلود شده توسط : رحمان قاسمی
تاریخ دانلود : 28/01/1396

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) جهت ارائه مجلات عرضه شده در پایگاه، مجوز لازم را از صاحبان مجلات، دریافت نموده است، بر این اساس همه حقوق مادی برآمده از ورود اطلاعات مقالات، مجلات و تألیفات موجود در پایگاه، متعلق به "مرکز نور" می باشد. بنابراین، هرگونه نشر و عرضه مقالات در قالب نوشتار و تصویر به صورت کاغذی و مانند آن، یا به صورت دیجیتالی که حاصل و بر گرفته از این پایگاه باشد، نیازمند کسب مجوز لازم، از صاحبان مجلات و مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) می باشد و تخلف از آن موجب پیگرد قانونی است. به منظور کسب اطلاعات بیشتر به صفحه [فوانین و مقررات](#) استفاده از پایگاه مجلات تخصصی نور مراجعه فرمائید.

نگاهی به دستورالعمل حساب جاری

بخش دوم

اکبر پیروفر

اشاره

شورای پول و اعتبار در یک‌هزار و یکصد و چهلمین جلسه مورخ دوم خرداد سال ۱۳۹۱ دستورالعمل حساب جاری را تصویب کرد. در شماره قبل، مفاد دستورالعمل مزبور تا فصل هشتم مورد بررسی و نقد قرار گرفت و اینک ادامه این بررسی را ملاحظه می‌فرمایید.

بانک و اقتصاد

فصل هشتم از ماده ۲۱ تا ۲۳ مربوط به: "موارد خاص در برداشت و انتقال از حساب جاری" است.

در این فصل دو موضوع مطرح شده است: اول چگونگی برداشت و انتقال از "حساب جاری موقت" حساب جاری موقت در دستورالعمل چنین تعریف شده است: «حسابی است که به منظور واریز سرمایه نقدی لازم برای ثبت شرکت توسط مؤسسين شرکت (شرکت در شرف تأسیس) افتتاح می‌گردد.»

برطبق دستورالعمل، برداشت و انتقال از حساب جاری موقت با هیچ‌یک از ابزارهای پرداخت امکان‌پذیر نمی‌باشد. پس از ثبت شرکت و ارایه روزنامه رسمی حاکی از ثبت شرکت، بانک موظف به پرداخت وجوه حساب مزبور به صاحبان امضای مجاز شرکت ثبت شده و بستن حساب جاری موقت می‌باشد. در صورت عدم ثبت شرکت، استرداد وجوه به مؤسسين و پذیرهنویسان با رعایت مفاد ماده ۱۹ لایحه اصلاحی قانون تجارت امکان‌پذیر است.

درباره حساب شرکت در شرف تأسیس، لازم به یادآوری است که بر طبق ماده ۶ اصلاحیه قانون تجارت، برای تأسیس شرکت سهامی عام، مؤسسان باید اقلایست درصد سرمایه شرکت را خود تعهد کنند و لاقلاً سی و پنج درصد مبلغ تعهدشده را در حسابی به نام "شرکت در شرف تأسیس" نزد یکی از بانک‌ها بسپارند. ضمناً تأدیه وجوه پذیرهنویسان و تسلیم تعهدنامه هم در همین بانک و در همان حساب انجام می‌یابد. در ماده ۶ نوع حساب مشخص نشده است. علاوه بر این، در بند ۱۲ ماده ۹ اصلاحیه هم که اشاره به ذکر شماره و مشخصات حساب بانکی که مبلغ نقدی سهام مورد تعهد باید به آن حساب پرداخت شود، شده، ذکر می‌شود که نوع حساب بانکی به میان نیامده است. اما از نظر دستورالعمل، این حساب، "حساب

جاری موقت" است که قبلاً توضیح داده شد و نوع جدیدی از حساب جاری است.

در مورد حساب شرکت در شرف تأسیس دو حالت اتفاق می‌افتد:

(۱) به موجب ماده ۱۹ اصلاحیه قانون تجارت، در صورتی که شرکت تا شش ماه از تاریخ تسلیم اظهارنامه (مذکور در ماده ۶ این قانون) به ثبت نرسیده باشد، به درخواست هر یک از مؤسسان یا پذیرهنویسان، مرجع ثبت شرکت‌ها که اظهارنامه به آن تسلیم شده است، گواهینامه‌ای حاکی از عدم ثبت شرکت صادر می‌کند و به بانکی که تعهد سهام و تأدیه وجوه در آن بعمل آمده است، ارسال می‌دارد تا مؤسسان و پذیرهنویسان به بانک مراجعه کنند و تعهدنامه و وجوه پرداختی خود را مسترد دارند.

(۲) پذیرهنویسی انجام شده و شرکت هم به ثبت

اگر مشتری یا وکیل
وی که قصد استفاده
از وجه حساب جاری
خود را دارد،
دسته‌چک به همراه
نداشته باشد، تحت
شرایط خاص
می‌تواند با استفاده
از "چک عمومی" از
حساب جاری خود
برداشت نماید.

رسیده است. از نظر دستورالعمل، بانک با ملاحظه روزنامه رسمی حاکی از ثبت شرکت، موظف است وجوه حساب جاری موقت را به صاحبان امضای مجاز شرکت بپردازد و حساب جاری موقت را نیز ببندد، در صورتی که در این مورد اصولاً می‌بایست یک حساب جاری معمولی در بانک به نام شرکت که مطابق اساسنامه و روزنامه رسمی دارندگان حق امضا برای صدور چک مشخص شده باشد، افتتاح گردد و موجودی حساب جاری موقت به این حساب منتقل گردد.

دوم، هرگاه مشتری یا وکیل وی که قصد استفاده از وجه حساب جاری خود را دارد، به صورت حضوری مراجعه کند، اما دسته چک همراه نداشته باشد و استفاده از دیگر ابزارها هم ممکن نباشد، ضمناً منع قانونی هم برای برداشت از حساب جاری وجود نداشته باشد و شناسایی مشتری نیز به طور دقیق انجام یافته باشد، می‌تواند با استفاده از "چک عمومی" از حساب جاری خود برداشت نماید. این امر حداکثر یک بار در طول مدت یک سال مجاز می‌باشد.

چک عمومی در دستورالعمل چنین تعریف شده است: «چک عمومی (Omnibus Check) سند برداشتی است که توسط بانک جهت برداشت از حساب جاری مشتری طبق شرایط خاص مقرر در این دستورالعمل ارایه می‌گردد و قابلیت ظهرنویسی ندارد.»

فصل نهم با عنوان: "نکات لازم الرعایه در قرارداد حساب جاری" ذیل ماده ۲۴؛ ۱۹ بند، مسایلی را مطرح نموده است. با توجه به قید عبارت "قرارداد حساب جاری" و شقوق مختلف ماده ۲۴، به نظر می‌رسد که برای افتتاح حساب جاری به سبب وجود حجم زیاد مطالب، کارت معمولی بانکها جوابگو نمی‌تواند باشد و می‌بایست قراردادی بین بانک و متقاضی افتتاح حساب جاری منعقد گردد که این امر مستلزم

دقت در تنظیم قرارداد می‌باشد، خاصه این که ذیل ماده ۲۴ مسایلی وجود دارد که با این دستورالعمل وارد شرایط افتتاح حساب جاری و روابط بین بانک و مشتری می‌شود که قبلاً وجود نداشته است.

بانک ملزم به پرداخت وجه چک حداکثر تا میزان موجودی حساب جاری می‌باشد که موضوعی است واضح و نیازی به تصریح آن نیست. مشتری ضمن قرارداد، بانک را موظف می‌کند که در صورت نبود وجه کافی در حساب جاری، از موجودی قابل برداشت مشتری در سایر حساب‌های وی (به استثنای حساب‌های مشترک با سایر اشخاص) به ترتیب اولویت از سپرده جاری (برای اشخاص حقوقی)، قرض الحسنه پس انداز، سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت و بلندمدت در همان بانک برداشت و نسبت به تأمین وجه مورد نیاز برای پرداخت تمامی مبلغ چک و در صورت عدم کفایت، قسمتی از وجه آن اقدام نماید.

روزنامه اطلاعات در تاریخ ۱۳۹۱/۳/۲۵ به نقل از گفتگوی رییس کل بانک مرکزی با ایسنا در این مورد چنین نوشت: «وقتی کسی چکی صادر می‌کند، دلیلی ندارد که اگر در حساب دیگر او پول باشد، ما از آن حساب پول چک را ندهیم. این می‌تواند خودش کاهش چک‌های برداشتی را به همراه داشته باشد.»

این کار در سیستم بانکی کمابیش مسبوق به سابقه است، منتها با موافقت قبلی صادرکننده چک. این کار در بانک صادرات ایران قبل از ملی شدن بانک‌ها به درخواست و موافقت مشتری انجام می‌یافت. اکنون برطبق دستورالعمل حساب جاری، الزاماً می‌بایست در قرارداد حساب جاری چنین اختیاری به بانک داده شود. در واقع، متقاضی افتتاح حساب جاری مسلوب الاختیار است و این شرط داشتن حساب جاری است و خارج از اراده و خواست متقاضی می‌باشد. اما این امر نباید

برطبق دستورالعمل جدید، مشتری برای افتتاح حساب جاری، ضمن قرارداد، بانک را موظف می‌کند که در صورت نبود وجه کافی در حساب جاری، از موجودی قابل برداشت مشتری در سایر حساب‌های وی برداشت نماید.

مراکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

این دستورالعمل بانک را مجاز به افشای اطلاعات هویتی فرد یا افرادی می‌داند که چک را ظهر نویسی کرده‌اند.

صدور چک انجام می‌گیرد، معمولاً بایستی فرد یا افرادی که حق صدور و امضای چک عهده این حساب را دارند، از طرف شرکای حساب مشخص گردند. حق صدور و امضای چک ارتباطی با سهم صاحب یا صاحبان امضا از موجودی حساب ندارد. از طرف دیگر، الزامی وجود ندارد که سهم شرکای حساب مساوی باشد. چک عهده حساب جاری صادر می‌شود و از موجودی حساب پرداخت می‌گردد. هرگاه چک محل نداشته باشد، به نظر می‌رسد که نمی‌توان گفت که مسوولیت امضاکننده چک محدود به سهم تعیین شده وی از حساب جاری است که در نتیجه، معادل آن از حساب شخصی وی برای پرداخت وجه چک استفاده شود. در افتتاح حساب جاری مشترک هم ارتباط مسوولیت امضاکننده چک با سهم وی از موجودی حساب در چک بدون محل پیش‌بینی نمی‌شود. ماده ۱۹۱ آیین‌نامه اجرای مفاد اسناد لازم‌الاجرا نیز چنین است: در مواردی که صاحبان حساب متعدد بوده و چک با امضای احدی از آنان باشد، اجراییه علیه امضاکننده نسبت به مبلغ چک صادر می‌گردد.

حال به منظور تأمین نظر، یعنی ممکن ساختن استفاده از سایر حساب یا حساب‌های شرکای حساب جاری مشترک در صورت بدون محل بودن، یا کسری موجودی چک عهده حساب جاری مشترک، بانک باید طبق قرارداد حساب جاری،

به‌شکلی باشد که مشتری برای بانک وظیفه تعیین کند، چون این امر از روابط محترمانه که قاعدتاً می‌بایست بین بانک و مشتری وجود داشته باشد، به دور است، بلکه بانک باید اجازه و اختیار داشته باشد تا به‌صورتی که در دستورالعمل درج شده، وجه چک را از موجودی سایر حساب‌های مشتری پرداخت کند. درباره اثر این امر در کاهش چک‌های برگشتی هم می‌بایست توجه داشت که صاحب حسابی که از صدور چک بدون محل پروایی ندارد، مسلماً با اطلاع از اختیار بانک در مورد برداشت از سایر حساب‌های او (اگر وجود داشته باشد) هرگز وجوهی را در سایر حساب‌های خود نگهداری نخواهد کرد!

در مورد نبودن وجه کافی برای پرداخت وجه چک صادره عهده حساب جاری مشترک، مطابق دستورالعمل بانک موظف شده است که از موجودی قابل پرداخت حساب‌های شخصی هر یک از صاحبان حساب مشترک (مطابق با مفاد قرارداد حساب جاری مشترک و در صورتی که در قرارداد اشاره نشده باشد، به صورت متناسباً) در همان بانک برداشت و نسبت به تأمین وجه مورد نیاز برای پرداخت مبلغ چک اقدام نماید. در این مورد، نکات زیر به نظر رسیده است:

حساب جاری مشترک که از طرف دو نفر یا بیشتر و با تعیین سهم هر یک از شرکا از موجودی حساب در بانک افتتاح می‌شود، با توجه به این که استفاده از موجودی حساب از طریق

اطلاع متقاضی افتتاح حساب جاری از مفاد قانون صدور چک و اصلاحیه‌های پس از آن ضروری است، اما بانک چگونه می‌تواند این امر را احراز نماید؟

در خاتمه این مطلب به یک موضوع هم اشاره می‌نمایم: مطابق تبصره ۱ پیشنهادی، به بانک تفویض اختیار شده است که از موجودی سایر حساب‌های هر یک از شرکای حساب وجه چک را بپردازد و فرض این است که وجه چک از این طریق پرداخت می‌شود. در فرضی که اجرای تبصره ۱ ممکن نباشد و وجه چک پرداخت نشود، اولاً، این دیدگاه و تصمیم دارنده چک است که در توسل و مبادرت به اقدامات قانونی برای وصول تمامی وجه چک، کدام فرد یا افراد را طرف شکایت کیفری و یا طرف دعوای مدنی قرار دهد و اصولاً دارنده چک اطلاعاتی از سهم امضاکننده چک از حساب جاری مشترک ندارد؛ ثانیاً، این مرجع قانونی است که مسوولیت امضاکننده و یا امضاکنندگان چک را در قبال دارنده چک یا محدود به سهم آنان در حساب مشترک بنماید یا قابل به مسوولیت تضامنی دارندگان حساب جاری و امضاکننده یا امضاکنندگان چک باشد که در هر حال ارتباطی به بانک نخواهد داشت.

موضوع جدیدی هم در دستورالعمل جلب توجه می‌کند به این صورت که با اخذ رضایت از مشتری مبنی بر این که بانک مرکزی در چارچوب بند ۲۷-۷ این دستورالعمل^(۱) اجازه داشته باشد که اطلاعات مربوط به سابقه چک برگشتی مشتری را در اختیار دیگران قرار دهد و با سلب حق هرگونه اعتراض از سوی مشتری، با عنایت به این که این مسأله در فصل نکات لازم‌الرعایه در قرارداد حساب جاری ذکر شده، یعنی موضوعی است که خواه‌ناخواه مشتری باید بپذیرد ولو این که موافق با این امر نباشد و در واقع، مسلوب‌الاختیار می‌باشد. از طرف دیگر، نظر به این که چنین مشتری‌ای به سبب صدور چک بدون محل از نظر قانون صدور چک متهم به ارتکاب جرم می‌باشد، لذا افشای این اتهام قبل از ثبوت جرم صحیح بنظر نمی‌رسد.

مجاز باشد که وجه چک بدون محل و یا کسری موجودی را از سایر حساب یا حساب‌های هر یک از شرکای حساب پرداخت کند و وجه چک را بپردازد. این کار با توجه به موضوع مشابه بدون اشکال به‌نظر می‌رسد. از نظر قانون صدور چک، هر گاه چک به وکالت یا نمایندگی از طرف صاحب حساب - اعم از شخص حقیقی یا حقوقی - صادر شده باشد، صادرکننده چک و صاحب حساب متضامناً مسوول پرداخت وجه چک می‌باشند و اجراییه و حکم ضرر و زیان بر اساس تضامن علیه هر دو صادر می‌شود. به علاوه، امضاکننده چک طبق مقررات این قانون مسوولیت کیفری خواهد داشت. در حساب جاری مشترک (بین دو نفر یا بیشتر) فرد یا افرادی از طرف شرکای حساب اجازه دارند که چک عهده این حساب صادر نمایند. صاحب یا صاحبان امضا، چک را معادل سهم خودشان از موجودی حساب جاری صادر نمی‌کنند، بلکه معادل وجهی است که چک برای کار مورد نظر دارندگان حساب جاری صادر می‌شود. از طرف دیگر، صاحبان حق امضا و صدور چک، چک را از طرف شریک یا شرکای حساب امضا و صادر می‌نمایند که قابل تعبیر به داشتن سمت نمایندگی از طرف صاحب حساب می‌باشد. در نتیجه، از نظر قانون صدور چک، صاحب حساب (شرکای حساب جاری مشترک) و فرد یا افرادی که چک را امضا و صادر نموده‌اند، مسوولیت تضامنی در مقابل دارنده چک دارند.

با عنایت به مراتب بالا، به‌نظر نویسنده، متن ذیل برای تبصره ۱ بند ۵ ماده ۲۴ دستورالعمل مناسبتر می‌تواند باشد: تبصره ۱- در صورتی که حساب جاری مشترک فاقد موجودی بوده یا کسری وجه داشته باشد، بانک می‌تواند تمام وجه چک یا کسری موجودی را از سایر حساب یا حساب‌های هر یک از شرکای حساب در بانک برداشت کند و وجه چک ارایه شده را بپردازد.

دستورالعمل، بانک را مجاز به افشای اطلاعات هویتی فرد یا افرادی می‌داند که چک را ظهرنویسی کرده‌اند. توضیحا به موجب ماده ۳۱۲ قانون تجارت، چک ممکن است در وجه حامل یا شخص معین یا به‌حواله کرد باشد. چک به صرف امضا در ظهر به دیگری منتقل می‌شود. با این ترتیب، نقل و انتقال وجه چک با امضای اولین دارنده چک به دیگری منتقل می‌شود که همان عمل ظهرنویسی است و این عمل ممکن است در مورد یک چک به دفعات و از سوی دارنده‌های بعدی تکرار شود. با توجه به این که از نظر قانون تجارت، چک به صرف امضا به دیگری منتقل می‌شود، لذا الزامی به قید مشخصات هویتی منتقل‌الیه در ظهر چک وجود ندارد. در نتیجه، در حالتی که ظهر چک فاقد مشخصات هویتی ظهرنویس یا ظهرنویسان می‌باشد و الزام قانونی هم وجود ندارد، بانک محال‌علیه و پرداخت‌کننده وجه چک، نمی‌تواند مشخصات هویتی ظهرنویسان را اعلام کند. به این نکته هم باید توجه داشت که معمولاً چنین اطلاعاتی مورد سوال صادرکننده چک قرار می‌گیرد که می‌خواهد بداند وجه چک را چه کسی از بانک گرفته است، اما دستورالعمل چنین اشاره‌ای ندارد، برعکس کلمه "افشا" معمولاً در مورد "سر" یا "اسرار" یک شخص به کار برده می‌شود. با این ترتیب، خواستار اطلاعات هویتی ظهرنویس یا ظهرنویسان مشخصاً چه شخصی و یا چه مقامی می‌تواند باشد؟ حصر و محدودیتی در دستورالعمل بنظر نرسیده، اگر هم منظور مرجع قضایی است، تصریح آن ضروری است. دستورالعمل، آگاهی متقاضی افتتاح حساب جاری از مفاد قانون صدور چک و اصلاحیه‌های پس از آن را ضروری اعلام نموده است. این اطمینان چگونه برای بانک حاصل می‌شود؟ آزمایش به چه شکلی می‌تواند باشد؟ جزو متقاضیان افتتاح حساب جاری به ندرت می‌توان فردی را یافت که قبلاً قانون صدور چک و اصلاحیه‌های آن را خوانده باشد. در نتیجه، متقاضی برخلاف واقع چنین قیدی را در قرارداد حساب جاری می‌پذیرد و امضا می‌کند که عمل شایسته‌ای نیست.

در صورت ورشکستگی یا انحلال بانک، بازپرداخت مانده حساب جاری مطابق با مقررات صندوق ضمانت سپرده خواهد بود. از نظر قانون عملیات بانکی بدون ربا (ماده ۴ فصل دوم) بانک مکلف به بازپرداخت اصل سپرده‌های قرض الحسنه (پس‌انداز و جاری) می‌باشد و نیز می‌تواند بازپرداخت اصل سرمایه‌گذاری مدت‌دار را تعهد و بیمه نماید. ماده ۹۵ قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه مصوب سال ۱۳۸۹ هم مقرر داشته: به منظور تضمین بازپرداخت وجوه متعلق به سپرده‌گذاران بانک‌ها و سایر مؤسسات اعتباری در صورت ورشکستگی، به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می‌شود حداکثر تا پایان سال اول برنامه نسبت به ایجاد صندوق ضمانت سپرده‌ها اقدام نماید (توضیح اینکه زمان اجرای برنامه پنجم توسعه از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴ است). اساسنامه صندوق ضمانت سپرده‌ها بنا به پیشنهاد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و با هماهنگی معاونت به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

در قرارداد حساب جاری به مسوولیت مشتری در قبال چک‌های در گردش در صورتی که مشتری اقدام به بستن حساب جاری خود ننماید، می‌بایست تصریح شود. به نظر می‌رسد که منظور از چک‌های در گردش، چک‌هایی هستند که مشتری عهده حساب جاری خود صادر کرده و قبل از این که این چک‌ها به مرحله وصول از سوی دارندگان چک‌ها برسند، مشتری حساب جاری خود را ببندد و در نتیجه، موجبات ضرر و زیان دارندگان چک‌ها فراهم آید. از طرف دیگر، بر طبق ماده ۱۰ قانون صدور چک، هر کس با علم به بسته بودن حساب بانکی خود مبادرت به صدور چک نماید، عمل وی در حکم صدور چک بی‌محل خواهد بود و به حداکثر مجازات مندرج در ماده ۷ محکوم خواهد شد. مجازات تعیین شده غیر قابل تعلیق است. در هر حال و در هر دو صورت، تصریح به مسوولیت مشتری در قرارداد حساب جاری مفید می‌باشد. قرارداد حساب جاری در هر زمان می‌بایست از قوانین

**باید در قرارداد
افتتاح حساب جاری
تصریح شود که اگر
مشتری قصد بستن
حساب جاری خود را
داشته باشد، نسبت
به چک‌های در گردش
مسوول است.**

و مقررات جاری آن زمان تبعیت نماید. به نظر می‌رسد که هر گاه در مفاد و مندرجات قرارداد، در مواردی از قوانین و مقررات تبعیت شده که این قوانین و مقررات بعد از تاریخ امضای قرارداد حساب جاری تغییر پیدا کرده‌اند، قرارداد حساب جاری در این قسمت‌ها باید اصلاح شود و به روز باشد.

شیوه اطلاع‌رسانی مشتری به بانک در خصوص تغییرات اعضای هیأت مدیره و صاحبان امضای مجاز و یا عزل و استعفای وکیل و نیز اعمال هرگونه تغییر در حدود اختیارات وی، می‌بایست در قرارداد مشخص شود. در این زمینه پیشنهاد می‌نماید که در قرارداد به مسوولیت مشتری درباره هرگونه غفلت و مسامحه و تأخیر او در اطلاع‌رسانی موارد فوق به بانک تصریح شود. ضمناً اضافه شود که هر عمل و اقدامی در بانک مغایر با تغییرات اعلام‌نشده به بانک صورت پذیرد، مسوولیت آن کاملاً و از هر جهت متوجه مشتری خواهد بود. همانطور که در مقدمه این فصل هم اشاره شد، فصل نهم ۱۹ مورد را برای محتوای قرارداد حساب جاری پیش‌بینی کرده‌است که به منظور احتراز از اطاله مطلب فقط پاره‌ای از آنها در این نوشته مطرح شدند.

فصل دهم دستورالعمل مواد ۲۵ و ۲۶ مربوط به نحوه بستن حساب جاری است که عبارتند از: تحقق مفاد ماده ۲۱ قانون صدور چک (شماره ۵ زیرنویس) - درخواست مکتوب مشتری یا وکیل وی - مسوولیت وجوه چک‌های در گردش برعهده مشتری است - در موردی که حساب جاری مشتری بسته‌است، بانک به درخواست مشتری موظف است مبالغ احتمالی واریزی به این حساب را به حساب معرفی شده دیگری در همان بانک واریز نماید. علی‌القاعده به حساب دیگری در همان شعبه بانک مناسبتر بنظر رسید.

فصل یازدهم با عنوان "سایر الزامات ناظر بر حساب جاری" ذیل ماده ۲۷ مشتمل بر ۱۳ بند درج شده‌است. مسایل طرح شده در این قسمت، عموماً مربوط به بانک‌ها و بانک مرکزی است که چند فقره از آنها را اعلام می‌نماید:

- به منظور مدیریت مؤثر مخاطراتی که ممکن است از ناحیه حساب جاری متوجه بانک شود، بانک مکلف است الزامات مذکور در قانون و آیین‌نامه مبارزه با پولشویی، دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های مرتبط با آن و همچنین مواد مربوط به "آیین‌نامه مدت و طرز نگهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانک‌ها" و

"مدیریت ریسک" را به‌طور دقیق رعایت نماید.

- شرایط قرارداد و کارت نمونه امضا باید در حضور متصدی افتتاح حساب جاری به امضای متقاضی یا وکیل وی رسانده شود. از عبارت "متقاضی یا وکیل وی" چنین استنباط می‌شود که مشتری می‌تواند از طریق تفویض و کالت به ثالث، توسط وکیل برای خود حساب جاری افتتاح نماید.

- کارمزد صدور دسته‌چک و چک عمومی، انسداد حساب، صدور گواهی‌نامه عدم پرداخت چک، رفع سوءاثر و موضوع تبصره ۲ بند ۵ ماده ۲۴ این دستورالعمل، به‌موجب مقررات صادره از سوی بانک مرکزی تعیین می‌شود. گفتنی است که این وجوه، کارمزدهای جدیدی هستند که بانک‌ها مجاز به دریافت آنها خواهند شد. ضمناً تبصره ۲ بند ۵ ماده ۲۴ ناظر به مواردی است که حساب جاری مشتری فاقد وجه کافی برای پرداخت چک می‌باشد و بانک به‌موجب قرارداد حساب جاری موظف شده‌است که از سایر حساب‌های او وجه چک را بپردازد. در نتیجه، در این جریان هم بانک مجاز به دریافت کارمزد خواهد بود.

- سایر ابزارهای پرداخت از حساب جاری باید به تصویب بانک مرکزی برسند.

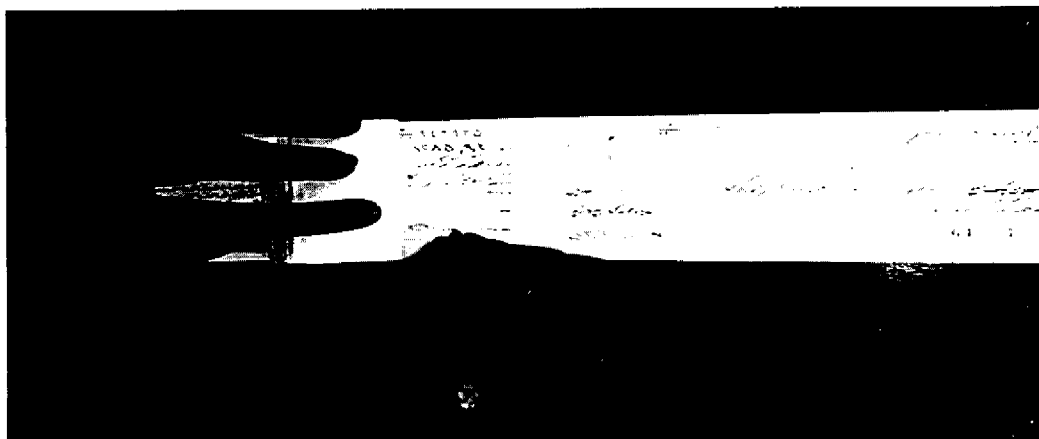
- بانک مرکزی موظف به استقرار سامانه اطلاعاتی برای ثبت اطلاعات چک برگشتی می‌باشد و بانک ملزم است که اطلاعات گواهی‌نامه عدم پرداخت چک برگشتی را مطابق با ضوابط اعلام‌شده توسط بانک مرکزی، به سامانه اطلاعات فوق ارسال کند.

- در صورت صدور گواهی‌نامه عدم پرداخت برای اشخاص حقوقی، بانک موظف است علاوه بر ارسال اطلاعات مربوط به شخص حقوقی به سامانه اطلاعاتی بانک مرکزی، اطلاعات مربوط به امضاکنندگان چک برگشتی را نیز به سامانه مذکور ارسال نماید.

- حداقل موجودی برای افتتاح حساب جاری، توسط هیأت مدیره هر بانک و حداکثر برای هر دو سال یک بار تعیین می‌گردد.

- بانک مجاز به افتتاح و نگهداری بیش از یک حساب جاری ریالی برای هر شخص حقیقی نمی‌باشد. بانک‌ها موظف شده‌اند که ظرف یک سال از لازم‌الاجرا شدن دستورالعمل، تمامی حساب‌های جاری موضوع این بند را شناسایی و پس از

شرایط قرارداد افتتاح حساب جاری و کارت نمونه امضای مشتری، باید در حضور متصدی افتتاح حساب جاری، به امضای متقاضی افتتاح حساب جاری یا وکیل وی برسد.

**مشتری می تواند
از طریق تفویض
وکالت به ثالث و
توسط وکیل، برای
خودش حساب جاری
باز کند.**

اطلاع وی برساند و قرارداد جدید منعقد و یا به قرارداد قبلی الحاقیه منضم نماید، در صورت استنکاف مشتری در پذیرش انعقاد قرارداد جدید، بانک موظف است از اعطای دسته چک به مشتری خودداری نماید.

این قید شامل حال مشتریانی است که از قبل در بانک حساب جاری دارند و برای گرفتن دسته چک به بانک مراجعه می کنند که باید با امضای قرارداد جدید یا امضای الحاقیه، شرایط حساب جاری را که برخی از آنها قبلاً وجود نداشته، بپذیرند. استنکاف مشتری از پذیرفتن قرارداد جدید و در واقع، شرایط جدید، بانک را ممنوع از دادن دسته چک کرده است. در این وضع و موقعیت، مشتری ای که سال ها با بانک خود کار کرده و برای استفاده از حساب جاری نیاز به دسته چک دارد، راهی غیر از پذیرفتن شرایط جدید ندارد و در واقع، مشتری مسلوب الاختیار می باشد و قهراً قرارداد را خوانده یا نخوانده امضا خواهد کرد. در این مرحله بروز گفتگویی بین بانک و مشتری و تنش محتمل می باشد.

- بانک ها موظفند مدت شش ماه پس از لازم الاجرا شدن دستورالعمل، حساب های جاری غیر متمرکز (سنتی) خود را به طور کامل غیر فعال نمایند و فقط حساب های جاری متمرکز مورد استفاده مشتریان قرار گیرد.

ادامه دارد

اطلاع مکتوب به مشتری، تا زمان تعیین تکلیف حساب های جاری مازاد، در مرحله اول از اعطای دسته چک جدید به حساب های جاری مازاد خودداری کرده و در مرحله بعد نسبت به انسداد حساب های جاری مازاد اقدام نمایند. مشتری موظف به تعیین حساب های جاری مازاد در هر بانک می باشد و در صورت استنکاف از انجام آن، بانک مکلف است رأساً اقدام به تعیین حساب های مازاد مشتری ننماید. لازم به یادآوری است که این امر شامل حساب های جاری اشخاص حقیقی است.

عبارت «مشتری موظف به تعیین حساب های جاری مازاد خود در هر بانک می باشد» موضوعی را متبادر در ذهن می کنند به این معنی که مشتری می تواند در هر بانک از نظام بانکی کشور فقط یک حساب جاری داشته باشد یا این که مشتری فقط در یک بانک از نظام بانکی کشور مجاز به داشتن فقط یک حساب جاری است؟

- بانک هنگام پرداخت وجه چک ملزم به رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در خصوص احراز هویت ارایه دهنده چک می باشد و باید شماره ملی - شناسه ملی^(۱۱) یا شماره اختصاصی اتباع خارجی^(۱۲) ارایه دهنده چک را در سامانه های اطلاعاتی خود ثبت نماید.

- از تاریخ لازم الاجرا شدن این دستورالعمل، بانک باید هنگام ارایه دسته چک به مشتری، مفاد این دستورالعمل را به

زیر نویس ها

(۱) بانک مرکزی ظرف مدت یک سال از تاریخ لازم الاجرا شدن این دستورالعمل، شیوه نامه اجرایی برقراری نظام استعمال همگانی در خصوص سابقه چک برگشتی (مطابق بند ۲-۹ این دستورالعمل) را تدوین و ترتیبات مورد نیاز برای اجرای این نظام را فراهم می سازد.
(بند ۲-۹ سابقه چک برگشتی: اطلاعات مربوط به چک برگشتی رفع سوء اثر نشده ای است که در سامانه اطلاعاتی بانک مرکزی موجود می باشد).
(۱۲) تبصره ماده ۲ این نامه وصول مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک الوصول مؤسسات اعتباری (ریالی و ارزی): وزارت دادگستری مکلف است ظرف سه ماه به همکاری قوه قضائیه نسبت به اختصاص کد شناسه ملی منحصر به فرد (UNIQUE) به شرکت های دولتی و خصوصی اقدام نماید. (روزنامه رسمی شماره ۱۸۳۲۵ مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۴).
بند "الف" ماده یک این نامه اجرایی مبارزه با پولشویی: شناسه ملی اشخاص حقوقی، شماره منحصر به فردی است که براساس تصویب نامه شماره ۱۶۱۶۹/ت/۳۹۲۷۱ مورخ ۱۳۸۸/۱/۲۹ به تمامی اشخاص حقوقی اختصاص می یابد. (مجموعه قوانین سال ۱۳۸۸ جلد دوم صفحه ۱۷۱۸).
(۱۳) شماره فراگیر اشخاص خارجی، شماره منحصر به فردی است که مطابق تصویب نامه شماره ۱۶۱۷۳/ت/۴۰۲۶۶ ه مورخ ۱۳۸۸/۱/۲۹ به تمامی اتباع خارجی مرتبط با جمهوری اسلامی ایران توسط پایگاه ملی اطلاعات اتباع خارجی اختصاص می یابد. (این نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی مجموعه قوانین سال ۱۳۸۸/جلد دوم/ صفحه ۱۷۱۸).